

I sitt nu avlämnade första betänkande föreslår yrkesutbildningsberedningen (YB) bl a införande av en tvåårig yrkesutbildning, lagd direkt efter grundskolans nionde årskurs. Ett mycket väsentligt delförslag är YBs motivering för ett sammanförande av alla de tre gymnasiala skolformerna — gymnasiet, fackskolan och yrkesskolan — till en enda gymnasial skola □□□□

GYMNASIUM, FACKSKOLA OCH YRKESSKOLA FÖRESLÅS INTEGRERADE TILL EN ENDA GYMNASIESKOLA

En går omkring 23 procent av varje årskull 16-åringar till yrkesskolan, skriver yrkesutbildningsberedningen (YB) i sitt nu till statsrådet Edenman avlämnade första principbetänkande, där man drar upp riktlinjerna för en kommande stor revision av hela yrkesundervisningen. I sitt förslag föreslår YB emellertid att den framtida yrkesutbildningen dimensioneras så att år 1970 ungefär 30-35 procent av varje årskull elever går till yrkesskolan. Det sammanlagda behovet av elevplatser beräknas då vara ca 114 000, varav 74 000 för elever i reguljära heltidskurser, 10 000 i arbetsmarknadsmässigt betingad yrkesutbildning inom yrkesskolan och 30 000 i kurser av annan omfattning samt vuxenutbildning.

YB framhåller dock att yrkesutbildningsresurserna bör byggas ut så att i princip all ungdom som önskar sådan utbildning också ska få tillgång till den, dvs omkring 50 procent av varje årskull.

Yrkesutbildningen för arbetslivets stora sektorer bör i princip vara tvåårig, men med möjlighet att inrätta kortare utbildningsvägar, anser YB, som också föreslår att eleverna ska ha möjlighet att avbryta utbildningen efter ett år.

Visserligen är den primära uppgiften för yrkesutbildningen att förbereda de unga för yrkesanställning, men med hänsyn till den snabba utvecklingen i vårt näringsliv bör den grundläggande utbildningen också förbereda för fortsatt utbildning inom yrkesområdet och för eventuell omskolning, heter det i fortsättningen i förslaget. Yrkesutbildningen måste därför inrymma moment som syftar till vidgad kringssyn och allmän intellektuell träning.

För att tillmötesgå skilda intresse- och begåvnings typer bör de för alla elever obligatoriska allmänbildande ämnena emellertid starkt begränsas, och YB föreslår svenska, arbetslivsorientering (ett nytt ämne) och gymnastik. Dessutom ska den enskilda eleven välja minst ett av ämnena engelska, samhällskunskap eller religionskunskap. Varje ämne bör

ingå i samma årskurs som motsvarande linje av fackskolan och ha samma timtal och kursfördelning. Utöver detta föreslår YB att varje elev ska få göra ett fritt tillval av ämnen intill tolv veckotimmar.

Den grundläggande utbildningen blir enligt yrkesutbildningsberedningens förslag mindre specialiserad än hittills. YB föreslår att den ska byggas upp i etapper med en bred basutbildning och en successivt ökande specialisering.

YB kallar denna etapputbildning för blockutbildning. Här har sammanförts yrken av likartat slag till s k yrkesfamiljer. Basblocket ska innehålla utbildningsmoment som är gemensamma för hela yrkesfamiljen. I nästa block differentieras utbildningen något efter de olika yrkenas behov och därefter följer ett block med för varje yrke adekvat yrkesutbildning.

Blockbildningen har preliminärt fördelats på tre stora huvudsektorer, nämligen en social, en ekonomisk och en teknisk sektor.

Till den sociala sektorn har förts utbildning för husligt arbete och för vårdområdet samt för vissa samhälleliga serviceyrken. Viss estetisk utbildning ska också ges inom denna sektor. Dessutom föreslås en konsumtions- och vårdteknisk, en samhällsteknisk och en estetisk linje (en nyhet i YBs förslag).

Den ekonomiska sektorn ska ha ett gemensamt ettårigt basblock för grundutbildning inom distributions- och kontorsområdet. En viss differentiering sker andra året.

Den tekniska sektorn omfattar utbildning för industri och hantverk och föreslås uppdelad på minst nio olika basblock.

En väsentlig del i yrkesutbildningsberedningens förslag är att eleverna ska ha tillfälle att efter fullföljd utbildning i yrkesskolan gå över till fackskola, oberoende av vilken linje de valt i grundskolan. Konstruktionen innebär emellertid också att de elever som har förutsättningar härför inom ramen för det fria tillvalet

ska på två år i yrkesskola kunna inhämta kunskaper som motsvarar årskurs 1 i fackskolan. De ska i så fall kunna gå över från år 2 i yrkesskolan till år 2 i fackskolan.

Med hänvisning till bl a gymnasieutredningens betänkande föreslår YB också att det gymnasiala skolsystemet byggs upp från en helt annan indelningsgrund än hittills. Istället för den traditionella indelningen i gymnasium, fackskola och yrkesskola föreslås inrättandet av en enda skola, kallad gymnasieskolan. Utgångspunkten blir de olika utbildningsvägarnas huvudinriktning mot olika verksamhetssektorer: en humanistisk-social, en ekonomisk och en naturvetenskaplig-teknisk.

Krafttag för vuxenutbildningen genom särskilda åtgärder

Ett avsnitt av YBs betänkande ägnas åt vuxenutbildningen. Behovet av sådan utbildning förutsätts öka, men den kvantitativa omfattningen går inte att nu beräkna. Den får i stor utsträckning bli beroende av de tillgängliga utbildningsresurserna. Den av gymnasieutredningen föreslagna förgymnasiala och gymnasiala vuxenutbildningen bör samordnas med en motsvarande utbildning av yrkesutbildande slag. På varje gymnasieort bör inrättas ett vuxenutbildningsinstitut, som ordnar utbildning för vuxna av samma slag och med samma innehåll som ges på grundskolans högstadium och i gymnasieskolan för ungdom.

Vuxenutbildningsinstitutet ska i huvudsak använda respektive gymnasieskolors lokaler och hjälpmedel men ska kunna utgöra självständiga administrativa enheter med egna kansli lokaler och egen ledning. På större orter kan flera institut tänkas, på mindre kan de administrativt samordnas med gymnasieskolan. Speciella fasta lärartjänster för vuxenutbildningen bör kunna inrättas.

Ordförande i yrkesutbildningsberedningen är överdirektör Birger Öhman och bland ledamöterna ingår utbildningssekreterare Ake Isling, TCO. ●